

نسبت مکانی چیست؟ موقعیت دنیا نسبت به آخرت چگونه تعریف می‌شود؟

نسبت مکانی چگونه بین رحم با دنیا و دنیا با آخرت رابطه ایجاد می‌کند؟

یکی از ابتدایی‌ترین قدم‌ها برای شناخت یک چیز و درک رابطه‌ای که با سایر امور دارد، دانستن مکان و موقعیت آن است. با دانستن مکان و موقعیت هر چیز است که می‌توانیم تعیین کنیم، از چه اموری تأثیر می‌پذیرد و بر چه چیزهایی اثر می‌گذارد. مثلاً یک مشاور اگر بداند که ما در چه شهر یا کشوری زندگی می‌کنیم، یا در مجاورت ما چه امکانات یا خطراتی وجود دارد، می‌تواند به ما مشورت بهتری بدهد. با این حساب بد نیست که نگاهی به تعریف مکان از منظر فلسفه پردازیم.

طبق معروف‌ترین تعریف مکان که مورد تأیید فارابی و ابن سیناست و از [ارسطو](#) ذکر شده، مکان عبارت است از سطح داخلی جسمی که مماس با سطح خارجی جسم دیگر باشد.¹ با دانستن این تعریف و درک قاعده نسبت، راحت‌تر می‌توانیم [نسبت مکانی](#) بین رحم مادر، دنیا و آخرت را متوجه شویم و به ضرورت شناخت نسبت مکانی بین دنیا و آخرت پی ببریم و پاسخ سوالاتی که در این مورد به وجود می‌آید را پیدا کنیم، سوالاتی مانند این که؛ فاصله مکانی میان رحم مادر و دنیا چه قدر است؟ و در نهایت هم دانستن نسبت مکانی چه کمکی به درک فاصله ما تا آخرت می‌کند؟

اگر از ما بپرسند مکان جنین کجاست؟ قاعدتاً پاسخ ما دنیاست. در حقیقت جنین با این که داخل رحم مادر قرار گرفته و در فضای رحم در حال رشد و تکامل است، اما استقرارش در رحم مادر دائمی نیست. جنین در مکانی واقع شده که خود آن مکان متعلق به عالم بزرگ‌تری به نام دنیاست. برای درک بهتر این موضوع، می‌توانیم مرورایدی درون صدف را تصور کنیم. مروراید هم‌زمان که درون صدف شکل می‌گیرد و حیات دارد، در مکانی بزرگتر مانند دریا یا اقیانوس قرار گرفته. یعنی در مکانی واقع شده که مکان دیگری آن را احاطه کرده است. طبق قاعده نسبت، این نسبت مکانی بین رحم دنیا و آخرت هم وجود دارد؛

آموزش فلسفه، ج 2، آیت‌الله مصباح یزدی، ص 144.¹

یعنی ما در عین این‌که در دنیا قرار گرفته‌ایم، در مکانی قرار داریم که دنیای ما را در بر گرفته و بر آن احاطه دارد. این مکان جایی جز آخرت نیست.

فاصله مکانی رحم دنیا با آخرت

تا دنیایی نباشد، امکان به وجود آمدن رحم مادر وجود ندارد و تا آخرتی نباشد، دنیایی در درون آن شکل نمی‌گیرد. دنیا از درون خود چیزی را به داخل رحم مادر می‌فرستد، تا مراحل رشد و تکامل خود را طی کرده و برای زندگی در سطح بالاتری به دنیا برگردد. نکته اینجاست که دنیا بر رحم مادر محیط است و جنین برای به دنیا آمدن، هیچ فاصله مکانی را طی نمی‌کند. رحم در درون دنیا و خود یکی از تولیدات دنیاست. پس می‌توانیم بگوییم که فاصله رحم مادر با دنیا تنها به اندازه یک تولد است.

ما به دلیل محدودیت‌های زندگی در دنیا ادراک دقیقی از آخرت نداریم، اما بر اساس قاعده نسبت می‌دانیم که همان‌گونه که جنین در رحم مادر فاصله مکانی با دنیا ندارد، ما هم در زمان زندگی در دنیا هیچ فاصله مکانی با آخرت نداریم. بلکه درست مانند جنین درون رحم مادر که توسط دنیا احاطه شده، توسط آخرت احاطه شده‌ایم.

طبق چیزی که تا اینجا و در درس‌های بی‌نهایت طلبی گفته‌ایم، می‌دانیم که در هستی و عالم وجود چیزی به نام عدم و نیستی معنا ندارد. ما در حقیقت از ابتدا در عالم آخرت بوده‌ایم و تنها ابزار ماست که متناسب با شرایط زیستی رحم یا مکانی که رحم در درون آن قرار گرفته تغییر می‌کند. پس همان‌طور که رحم مادر در دنیا قرار گرفته و دنیا بر آن احاطه دارد، دنیا هم درون آخرت قرار گرفته است و فاصله ما از رحم دنیا تا آخرت مانند رحم مادر تا دنیا بوده و تنها به اندازه یک تولد است، تولدی که از آن با نام وفات یاد می‌کنیم.

نیازهای جنین متناسب با مکان و موقعیت او تعریف می‌شوند

ما به عنوان جنین تا هنگامی که در رحم مادر هستیم، از طریق خون مادر تغذیه می‌شویم. این خون از طریق بند ناف ابتدا به جفت و سپس به ما می‌رسد. هیچ کس نمی‌تواند ادعا کند که جای‌گزینی بهتر از خون مادر برای رشد ما در فضای رحم وجود دارد. خون مادر تغذیه‌ایست که ما را برای ابزارسازی و ورود به مکان بالاتر یعنی دنیا آماده می‌کند، اما آیا جنین می‌تواند پس از تولد و ورود به دنیا به تغذیه از راه خون ادامه دهد؟

شرایط جنین، که پس از ورود به دنیا نوزاد نامیده می‌شود، با ورود به دنیا تغییر کرده و او وارد مکانی می‌شود که از ویژگی‌های زیستی متفاوتی برخوردار است. تغذیه از راه خون دیگر با ساختار وجودی او سازگار نیست و نمی‌تواند پاسخ‌گوی نیازهای او در محیط دنیا باشد. جنین حالا تبدیل به انسانی شده که خود را برای زندگی در دنیا و کسب آمادگی برای ورود به عالم بعدی یعنی آخرت آماده می‌کند. طبیعتاً با این تغییر مکان به برنامه‌ای نیاز دارد، که با در نظر گرفتن نسبت مکانی و متناسب با ویژگی‌های مکان جدید تعریف شده باشد. برنامه‌ای که هم نیازهای او را در محیط دنیا برآورده کند و هم با ساختار وجودی او در عالم آخرت تناسب داشته باشد. پس به طور کلی ما در هر رحمی که قرار می‌گیریم، در واقع خود را برای مرحله بعدی و دنیایی که آن رحم را احاطه کرده آماده می‌کنیم؛ در رحم مادر خود را برای ویژگی‌های زیستی دنیا آماده می‌کنیم و زمانی که به رحم دنیا متولد می‌شویم تا زمان وفات فرصت داریم که خود را برای ویژگی‌های زیستی آخرت، که دنیا را در بر گرفته، آماده کنیم.

در این درس به ویژگی مکانی رحم مادر و شناخت آن پرداختیم و دانستیم که نسبت مکانی میان رحم مادر و دنیا درست مشابه نسبت مکانی رحم دنیا با آخرت است. همان‌طور که دنیا بر رحم مادر احاطه دارد و با آن فاصله مکانی ندارد، آخرت هم بر دنیا محیط بوده و دنیا را در بر گرفته است. در نهایت هم اشاره کردیم که نیازهای ما مطابق با شرایط مکانی که در آن قرار گرفته‌ایم، تعریف می‌شوند.

در پایان امیدواریم که حاصل این نوشتار به درک بهتر ما از ابعاد مختلف قانون نسبت کمک کرده باشد. اگر در این خصوص دانش و یا تجربه‌ای دارید آن را برای بهتر شدن مطالب با ما درمیان بگذارید.

Mentazer Mentazer

Mentazer Mentazer

Mentazer Mentazer

Mentazer Mentazer

Mentazer Mentazer

Mentazer Mentazer